

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

YTTRANDE

1 (9)

2017-03-22

600-661-2017

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2017:1 För Sveriges landsbygden sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd. Ert diarienummer N2017/00222/HL

Inledande synpunkter

Länstyrelsen i Halland välkomnar Landsbygdskommitténs betänkande. Behovet av en mer utvecklad landsbygdspolitik är stort och gör sig gällande även i ett län som Halland, ett län med växande befolkning, stark ekonomisk expansion och jämförelsevis korta geografiska avstånd. I det följande kommenteras förslag som särskilt berör länstyrelsernas uppdrag.

Länstyrelsen anser, liksom kommittén, att det är angeläget med en tydligare styrning och samordning av landsbygdspolitiken, så att konsekvenser för landsbygden beaktas i kommittéförslag, propositioner och myndighetsbeslut (8.1.1, 8.1.2, 8.1.3).

Länstyrelsen tillstyrker förslaget att länstyrelsernas roll inom landsbygdspolitiken förstärks (8.1.4.). Länstyrelsen tillstyrker också förslaget att landsbygdsdelegationer inrättas i varje län för att - inom ramen för länstyrelsernas samordningsuppdrag - samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken (8.1.5). Länstyrelsen anser att länstyrelsernas tvärsektoriella organisation är väl lämpad för uppdrag inom landsbygdspolitikens område. Genom att ge länstyrelserna ansvar för landsbygdsdelegationerna säkerställs en effektiv nationell styrning och samordning, samtidigt som löpande samverkan kan ske på den regionala nivån med kommuner och landsting (regionalt utvecklingsansvariga).

Länstyrelsen instämmer i kommitténs uppfattning att det är angeläget med statlig närvaro i hela landet. Länstyrelsen vill i detta sammanhang påminna om att Halland är det län i Sverige som har störst underrepresentation när det gäller statliga jobb i relation till befolkningen.

Länstyrelsen vill vidare understryka att länstyrelserna, totalt 21 självständiga myndigheter varav 18 utanför storstadsområdena, utgör en grundstruktur för den statliga närvaron i hela landet. Mot den bakgrunden

Postadress	Besöksadress	E-post	Telefon
301 86 HALMSTAD	Slottsgatan 2	halland@lansstyrelsen.se	010-224 30 00

är det angeläget att noga beakta hur eventuella, framtida förslag till förändringar i länsstyrelsernas organisation kan komma att påverka landsbygderna. Vi vet att geografisk närhet till länsstyrelsen i många sammanhang en stor tillgång för kommuner, företag och medborgare i landsbygderna. Det gäller inom områden som t.ex. jordbrukarstöd, djurskyddskontroller, miljötillsyn, integrationsinsatser, kulturmiljö, samhällsplanering och byggande. Därtill erbjuder dagens decentraliserade länsstyrelseorganisation, med 21 myndigheter, goda förutsättningar för dialog och samverkan mellan länsledningar och – ofta mindre - landsbygdskommuner. Värdet av länsstyrelsernas närvaro i hela landet kan, enligt Länsstyrelsens uppfattning, knappast överskattas ur ett landsbygdsperspektiv.

Synpunkter på förslagen

2 Näringsliv och företagande

2.3.3 Omställning till en hållbar utveckling av landsbygdernas platsbundna verksamheter

Länsstyrelsen konstaterar att den nationella livsmedelsstrategin har lanserats och att den stämmer väl överens med målen och aktiviteterna i det regionala handlingsprogram som har tagits fram i Hallands län. En viktig punkt i det halländska programmet är att offentlig upphandling ska innehålla krav som motsvarar våra svenska miljökrav och regler för djurskydd. Här är skyndsamt implementering angelägen.

Länsstyrelserna har under senare år fått ökade anslag till naturvård och friluftsliv, vilket på sikt kan få stor betydelse för landsbygdens utveckling. Satsningarna främjar fler företag inom gröna näringar och naturturism, samtidigt som allemansrätten och attraktiva naturmiljöer värnas. Det finns enligt Länsstyrelsens bedömning stor potential att ytterligare utveckla synergier mellan naturvård, besöksnäring och landsbygdsutveckling.

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget att aktörer som ska samarbeta genom regionala exportcentra och Visit Sweden får i uppdrag att genomföra riktade insatser för att hjälpa företag i landsbygderna.

2.3.6 Servicegaranti till små och medelstora företag

Länsstyrelsen vill påminna om det omfattande arbete för förenkling för företag, som redan bedrivs vid länsstyrelserna.

När det gäller landsbygdens företag ser länsstyrelsen ett särskilt behov av att stödja små och medelstora multiföretagare, som ofta måste hantera regelverk inom flera olika områden.

3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

3.1 Hela landet ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter.

Länsstyrelsen delar kommitténs uppfattning att hela landet bör kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter genom tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet på minst 100 Mbit/s senast 2025. Det är angeläget att utbyggnaden sker på det mest kostnadseffektiva sättet.

3.1.1 Stora behov av bredbandsutbyggnad i landsbygderna

Länsstyrelsen tillstyrker att regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband med avveckling av kopparnäten, i regioner där så krävs.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang informera om att Region Halland, genom upphandling av en samarbetspartner, har satt som mål att säkerställa full täckning i Hallands län senast 2020.

3.1.2 Fullborda bredbandsutbyggnaden med innovationsupphandling till 2025

Länsstyrelsen har inte något att erinra mot förslaget om ett övergripande nationellt ansvar för att fullborda bredbandsutbyggnaden men vill understryka vikten av att uppdraget utformas på ett sätt som inte negativt påverkar pågående verksamheter eller aktuella initiativ för bredbandsutbyggnad på kommunal och regional nivå.

3.2.1 Nationella mål och planer för politiken

Länsstyrelsen i Halland instämmer i att det finns skäl för regeringen att följa upp att investeringar i infrastruktur i tillräcklig utsträckning beaktar landsbygdernas behov. Länsstyrelsen menar dock att ansvaret för att landsbygdernas behov beaktas i processen med att ta fram länsplaner bör åligga de aktörer som har ansvar för infrastrukturen (Trafikverket och regionalt utvecklingsansvariga). Det är inte lämpligt att Länsstyrelsen bygger upp egen kompetens för att bedöma behov av ny infrastruktur. Granskning och uppföljning från Länsstyrelsens sida kan dock ske i andra former. En fråga som långsiktigt är värd att följa upp är i vad mån det regionaliserade ansvaret för infrastrukturutbyggnad kan leda till att glesbefolkade områden får svårare att hävda sina intressen i infrastrukturfrågor.

3.2.2 Insatser för ökad tillgänglighet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen tar initiativ till att se över reseavdraget, med utgångspunkt från att det bör vara avståndsbase-
rat. Ett avdrag bör enligt Länsstyrelsens uppfattning utformas så att det
även främjar kollektivtrafikåkande.

4 Kompetensförsörjning

Länsstyrelsen vill särskilt peka på utbildningsbehoven inom de gröna nä-
ringarna liksom behovet av att utveckla en kompetensförsörjning som tar
vara på de nyanländas potential.

5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

5.1 Landsbygderna i den kommunala översiktsplaneringen

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att låta Boverket arbeta fram
en vägledning för hur landsbygdens värden kan arbetas in i översiktspla-
nen.

I Halland har flera kommuner fördjupade översiktsplaner för sina mindre
samhällen och tätorter. Det förekommer även att kommunerna anger be-
byggelserekommendationer i översiktsplanen för enstaka bygglov på lan-
det. Detta är något som kan utvecklas. För att utöka förutsättningarna för
kollektivtrafiken på landsbygden kan det finnas ett behov av att styra upp
ny bebyggelse till stråk.

5.1.1 Riksintressen påverkar

Länsstyrelsen i Halland har lämnat ett utförligt svar på Riksintresseutredning-
ens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99).

När det gäller Landsbygdskommitténs förslag att regeringen bör ta ini-
tiativ till att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att un-
derlätta landsbygdernas utveckling, har Länsstyrelsen uttryckt att det är
angeläget att idag utpekade riksintressen aktualitetsprövas och att möjlig-
heten att minska riksintressenas omfattning ses över. Inte minst är det an-
geläget att se över att områden avgränsas på ett ändamålsenligt sätt.
Länsstyrelsen vill dock samtidigt understryka att dagens riksintressen en-
ligt Länsstyrelsens bedömning i huvudsak är väl motiverade.

5.1.2 Enklare att bygga i strandnära lägen

Länsstyrelsen konstaterar att Landsbygdskommittén inte lämnar några
konkreta förslag till regeländringar när det gäller LIS utan vill se att be-
fintliga regler ska få avsedd effekt när det gäller bostadsbyggande i

landsbygderna. Länsstyrelsen anser att dagens LIS-lagstiftning är ett viktigt instrument för landsbygdsutveckling men att gör bedömningen att ett lågt intresse för att bygga på landsbygden i huvudsak beror på andra faktorer. Förslaget om landsbygdslån (se 5.2.1 nedan), som främjar byggande inte bara i strandnära lägen utan generellt på landsbygden, är ett bättre instrument för att stimulera bostadsbyggande än LIS-områden.

5.2 Ett ökat behov av bostäder

I Halland har fem av sex kommuner riktlinjer för bostadsförsörjningen som kommunerna är skyldiga att ha enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Hylte kommun saknar riktlinjer men håller dock på att arbeta fram det för sin bostadsförsörjning. I den nyligen genomförda bostadsmarknadsenkäten jan 2017 rapporterar samtliga kommuner i Halland ett underskott på bostäder i centralorten och i kommunen som helhet.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang särskilt lyfta bostadsbyggande på landsbygden som ett sätt att lösa boendefrågan för nyanlända, samtidigt som landsbygdens utveckling främjas. För att skapa attraktiva livsmiljöer på landsbygden krävs dock ett helhetstänkande, där utbyggd kollektivtrafik spelar en viktig roll.

5.2.1 Förbättrade krediter för byggande av bostäder i landsbygderna

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om alternativa möjligheter att få lån för byggande på landsbygden i form av särskilda landsbygdslån. Enligt Länsstyrelsens bedömning är möjligheten att bosätta sig på landsbygden en avgörande fråga för landsbygdernas utveckling och den bör ges hög prioritet i det fortsatta arbetet. I Hallands län, där exploateringstrycket i kustbanden är starkt, är det av stor betydelse att bosättning på landsbygderna i det inre av länet kan främjas inte bara genom planeringsinsatser regionalt och lokalt, utan också genom generella åtgärder av typen landsbygdslån.

6 Kulturen i landsbygderna

6.7.1 Kulturen behöver bli mer tillgänglig i landsbygderna

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att Statens kulturråd ges i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att bidra till att göra kulturen tillgänglig i Sveriges landsbygder.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens slutsats att kulturarv och kulturmiljöer har stor potential för näringslivs- och destinationsutveckling. Civilsamhället, t ex hembygdsrörelsen, gör stora insatser för att främja och utveckla landsbygdens kulturarv. I regeringens proposition om kulturarvspolitik lyfts kulturarvets bidrag till

hållbar utveckling och framförallt dess betydelse för ekonomisk utveckling. Kulturarvet kan bidra till att öka attraktivitet i landsbygden. Länsstyrelsens bedriver ett omfattande arbete med att vårda och tillgängliggöra kulturmiljöer på landsbygden. Kulturmiljöbidraget är särskilt viktigt i sammanhanget. Den tvärsektoriella samverkan kan utvecklas mer både med avseende på samordning kring olika stödformer och bidrag som mer regelbundna samråd mellan myndigheter, civilsamhället och andra kulturarvsaktörer. Länsstyrelsen har goda erfarenheter av samverkan mellan t ex kulturmiljöbidraget och landsbygdsprogrammet.

7 Statens närvaro i landsbygderna

Länsstyrelsen delar Landsbygdskommitténs bedömning att det är av stor betydelse att staten finns närvarande i hela landet, bl.a. i form av en väl fungerande myndighetsservice.

7.1.4 Statliga tjänster omlokaliseras från Stockholm till FA-regioner med behov av arbetsplatser

När det gäller omlokalisering av statliga tjänster vill Länsstyrelsen påminna om att Halland är ett län där ett tillskott av statliga jobb av flera skäl är angeläget. Halland är det län i Sverige som har den största underrepresentationen när det gäller statliga jobb i relation till befolkningsstorleken (se *Statliga myndigheters lokalisering Ett samlat underlag*, Statskontoret 2016:8, tabell 4.1). Halland har vidare lägst andel av den kvalificerade arbetskraften i länet anställd inom staten, endast 8 procent (Figur 4.19, samma rapport). Den låga andelen kvalificerade arbetstillfällen inom statlig sektor i Halland är en betydande nackdel för länet, inte minst ur jämställdhetsperspektiv. Kvinnor får oftare chefsjobb i offentlig än i privat sektor. Halland har därtill brist på högkvalificerade jobb lokalt, vilket särskilt missgynnar kvinnor som i regel pendlar kortare sträckor än män. Under senare år har antalet statliga jobb i Halland minskat (figur 4.15, samma rapport). Ingen nationell myndighet är lokaliserad till Halland.

Länsstyrelsen vill slutligen understryka vikten av länsstyrelsernas närvaro i hela landet, i synnerhet ur landsbygdernas perspektiv. Länsstyrelserna, med myndighetschefer på plats i samtliga residensstäder, utgör en viktig signal om att staten är nära och tillgänglig oberoende av var i landet du bor. Länsstyrelsernas uppdrag som regional myndighet ger också denna fysiska närvaro en särskild tyngd. Länsstyrelsen har täta kontakter med aktörer i kommuner, näringsliv och civilsamhälle. Länsstyrelsen och dess ledning kan via breda kontaktnät i respektive län bidra till att stärka förtroendet för staten och underlätta dialogen mellan statens företrädare och andra aktörer, offentliga såväl som enskilda. Utlokalisering av centrala myndigheter eller delar av centrala myndigheters verksamhet kan

enligt Länsstyrelsens uppfattning inte ersätta den tydliga regionala och lokala närvaro som länsstyrelserna representerar. Med anledning av de förslag om att skapa större och färre länsstyrelser, som har varit aktuella under senare tid, vill Länsstyrelsen framhålla att det finns skäl att noga beakta hur framtida förslag till förändringar i länsstyrelsernas organisation kan komma att påverka landsbygderna.

8 Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen välkomnar Landsbygdskommitténs förslag för en förstärkt styrning och organisering av landsbygdspolitiken.

Länsstyrelsen noterar att Landsbygdskommittén identifierar två problem för landsbygdspolitiken på regional nivå; dels sektorisering inom statlig sektor, dels ett bristande fokus på landsbygderna i den regionala tillväxtpolitiken. Mot bakgrund av denna problembild finns det enligt Länsstyrelsens uppfattning skäl att uppmärksamma att stora förändringar har skett både i statens territoriella organisation och i den regionala tillväxtpolitiken under senare år. Utvecklingen mot enmyndigheter på den statliga sidan har lett till en alltmer fragmenterad statlig myndighetsgeografi. Det regionala tillväxtansvaret har successivt förts över från länsstyrelser till självstyrande landsting. Sammantaget innebär förändringarna en försvagning av statens styrning på regional nivå.

Länsstyrelsen menar att det är angeläget att långsiktigt följa upp vad den de förändrade villkoren för statlig styrning innebär för landsbygderna. Kan landsbygdens perspektiv och intressen hävdas i rådande förvaltningsstruktur?

8.1.1 Alla statliga utredningar får i uppdrag att beakta konsekvenser för landsbygdens utveckling

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

8.1.2 Konsekvenserna för landsbygderna bör beskrivas i regeringens gemensamma beredning av propositioner och andra regeringsbeslut.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

8.1.4 Länsstyrelsernas roll inom landsbygdspolitiken stärks

Länsstyrelsen välkomnar att Regeringen ser över länsstyrelsernas finansiering i syfte att öka förvaltningsanslagets andel av finansieringen. Kortvarig och komplicerad finansiering missgynnar starkt långsiktig planering, tvärsektoriellt arbete och regionala utvecklingsfrågor som är kopplade till landsbygdens förutsättningar.

För att staten på regional nivå ska kunna bli en mer tydlig aktör inom landsbygdsutveckling / tillväxtpolitik krävs dock även tillgång till medel för utvecklingsinsatser. Här finns enligt Länsstyrelsen skäl att se över fördelningen av medel mellan regioner och länsstyrelser, inom ramen för en fördelning där huvuddelen av anslaget går till den regionalt utvecklingsansvarige aktören. Inom 1:1-anslaget Regionala tillväxtåtgärder har länsstyrelsen i Halland idag 5 % av tilldelningen till länet, vilket innebär 569 tkr. Länsstyrelsen anser att det borde finnas en undre beloppsgräns på ca 2 miljoner kr för varje länsstyrelse.

8.1.5 Landsbygdsdelegationer inrättas i länen

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att det varje län inrättas en landsbygdsdelegation som inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag ska samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken.

Uppdraget ligger väl i linje med länsstyrelsernas övergripande uppdrag att samordna statliga myndigheters insatser i länet. Länsstyrelsernas breda, tvärssektoriella uppdrag inom naturvård, vattenförvaltning, miljötillsyn, plan- och byggande, integration etc, liksom ansvaret för Landsbygdsprogrammet, utgör också viktiga utgångspunkter för insatser på det landsbygdspolitiska området.

Länsstyrelsen anser att det kan finnas skäl att föreskriva att fler myndigheter deltar i Landsbygdsdelegationerna, t. ex. Migrationsverket, Skogsstyrelsen samt Havs- och Vattenmyndigheten.

Länsstyrelsen vill understryka betydelsen av en god samverkan med kommuner och landsting inom ramen för landsbygdspolitiken. Statliga myndigheters insatser för landsbygdsutveckling bör – liksom andra regionala utvecklingsinsatser – verka för att målen för den regionala tillväxtpolitiken nås. Landsbygdsdelegationerna bör likaså verka för att statliga myndigheters insatser är väl samordnade med kommuners insatser för landsbygdsutveckling i respektive län, liksom med de insatser för landsbygdsutveckling som görs inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken.

8.1.6. En tydligare reglering av den statliga styrningen av landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen är positiv till en tydligare styrning men anser att formerna för en sådan reglering kan behöva övervägas ytterligare.

Beslut i detta ärende har tagits av Landshövding Lena Sommestad efter föredragning av tf. enhetschef Kristin Ovik. I det slutliga beslutet har även länsrådet Jörgen Peters, enhetscheferna Lovisa Ljungberg, Cecilia Engström, Mauritz Sandholm, Madeleine Beckman samt biträdande enhetschef Karin Valtinat och länsantikvarie Hans Bergfast deltagit.

Lena Sommestad

Kristin Ovik

Detta beslut har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.